

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-Egylet” közlönye.

Szerkesztői szállás:

Szentgyörgy-utca 1092. sz. hová a lap szellemi részét illető cikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

Wittich József könyvkereskedése, hová az előfizetési pénzek és reclamatiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor ára 6 kr; bélyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal; Poston: Lang Leopold, (Erzsébetter, 9. sz.) Bécsben: Haasenstein és Vogler (Neu-Mark 14. sz.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton egy egész iven.

ELŐFIZETÉSI AR:

Félévre 3 frt.
Negyedévre 1 „ 50 kr.

ELOFIZETÉSI FELHÍVÁS

SZÉKELY HIRLAP

V-ik évi folyamára.

Midőn ezelőtt egy évvel e lap vezetését átvettem, akkor az általam kiállított felhívásban különböző ígéreteket tettem. Igértém, hogy a lap szelleme, iránya hű leend az 1867-beli XII-ik szentesített alaptörvényhez. Religióse teljesítettem.

Arra hatni, hogy a jogegyenlőség, közös alkotmányos szabadság s az ezekre alapított testvérieség közhazánk polgárai közt folyvást fejlődjék, ígéretet tettem.

Ezen ígéretnek is nemesen megfelelni igyekeztem, s ez ellen egy hajszálnyit se tettem.

Fogadást tettem: „a székely nemzet közvetlen érdekei iránt mindig lelkesülni.”

A nemes és tiszta lelkesülés nállam egy perczig se hiányzott; de a derék székely nép javára és érdekében a lefolyt év alatt minden intézkedésem megtört a nemzet fiai apáthiáján. E bajt orvosolni, ötévi egyik — és pedig — főtörökvésem leend.

Maros-Vásárhely — mint az ország keleti része központja — mivelődése fejlesztésére, csinosítására munkálni, e lap feladatául tűztem volt ki. S e részben akár a külső csint, akár a nevelési tért, akár a szellemi életet tekintjük, pangással e várost vádolni teljességgel nem lehet; sőt a haladás, mind a nevelő intézetek szaporításában, mind a város rendezésében, mind a polgári élet körében, mind az ipar s vállalkozás terén tisztán és örömmel látható.

A mi már a kebli jogászegylettel szemben való magatartását illeti az általam vezetett lapnak, e részben teljes meglepéssel tekinteni a lefolyt évre, jogosítottnak érzem magamat, miután a lejárt uton mindenütt a munka nyomait, s az év végével az országra és a jövőre ható eredményeket láthatom.

A különböző hitfelekezettek vallásos érzelmeit teljes tiszteletben tartottam, s a hol a szeretet egybeolvasztó és boldogító erejét gyengülni láttam, azt felmelegíteni teljes készséggel igyekeztem.

Lapom modora a lefolyt egész évben változás nélkül és felülmulhatatlanul humánus volt. Ezen eljárásom kiérdemelt érzete, lefolyt évi pályám legbecsesebb jutalma.

És már most, miután jutalmazó önérettel hivatkozhatom szavaimnak hiven végrehajtott beváltására, teljes nyugodtsággal hívom fel a tisztelt közönséget a tovább is általam vezetendő „Székely Hirlap” jövőbeni becses pártolására.

A Lap ép úgy ezután is, mint eddig, a maros-rásárhelyi Jogász-egylet tevékeny közege leend, hiven ragaszkodva az 1867. XII. t. cz. által körvonalozott politikához.

A nemes székely nemzet közvetlen érdekeit szem előtt tartva, egyik legfőbb feladatának tekinteni e lap: mindent megtenni e jóra való nép szellemi fejlődése eszközölésére, s anyagi jólétefelvirágoztatására, — s e nemzet minden mozzanatát figyelemmel kísérve, a jóra lelkesíteni, a félrelépésért megrohni, s tévelyedéseiből jó utra vezetni: vallásszerű teendőmnek tekintendém.

Maros-Vásárhely érdekeit 40 éven át hordozván szívemen, azok már sokkal inkább odaforrtak, mintsem, hogy e tekintetben bárminő ígéretet tenni szükségesnek látnám.

A kebli Jogász-egylet emelkedő hasznos tevékenységét a lap ernyedetlen figyelemmel kísérendi, működése terményeit meleg készséggel közlendi; s miután ujév első napját kezdve mindenik szám két hasábjá mulaszthatatlanul jogi cikkeket közlend, teljes erőm szerint igyekezendek, hogy az ily természetű közlemények a lap érdekességét eszközöljék, becsét emeljék.

Módorom változhatatlanul az eddigi marad, miután azt hiszem, hogy bármely hirlap legbecsesebb, legajánlóbb színezete a „humanitás.”

Lapunkat az által is érdekelté igyekezendünk tenni az olvasó közönségre nézve, hogy a királyi tábla és helyi országos királyi törvényszék által ellátandó ügyeket kellő időben közlendem.

S hogy a hasznost a kedvessel is vegyítsük a lap tárczája, azon kívül, hogy az év folyamán át a már egy pár szám tárczájában közölt mutatóvanyal ismertetett munkámat egészen adaandom, az „Independance Belge” utáni „Ismeretlen” bevégzésével, a legválogatottabb cikkekkal fűszerezendjük tárczáinkat.

Maros-Vásárhelyt, december 23-án 1872.

Dobolyi Sándor,
felelős szerkesztő.

Kiadói szó.

A lefolyt év bátorítja alólírtat a „Székely Hirlap” kiadását a jövő 1873-dik évre is elvállalni. S midőn, mint ilyen, tudatja a t. cz. közönséggel, hogy a tisztelt Jogász-egylet minden tagja a lapot a következő egész évre díj nélkül kapandja, akkor egyszersmind reméli a vállalkozó: a nagyrabecsült olvasó közönségnek azíránti meggyőződésével találkozhatni, hogy nem a nagy nyeresemény utáni kapkodás volt ezen vállalat főrugója.

Legfőbb óhaja levén kiadónak, a t. cz. előfizetők meglepédest kiérdemelni, birni, ily célra a lap szétküldésében, kézbesítésében teljes szigorral és pontossággal fog eljárni. A legjobb akarattal szembe is netalán felmerülhető hiány esetében szükségelt felszólalások a kiadó könyvkereskedéshez intézendők.

Megjelenik a „Székely Hirlap” hetenkint kétszer: szerdán és szombaton reggel egy egész iven, három hasábján.

Előfizetési díj: Egész évre 6 frt. Fél évre 3 forint. Évnegyedre 1 frt 50 kr. o. é.

A jogász-egylet tagjai a lapot egész éven át díj nélkül kapandják.

Az előfizetési díj legcélszerűbben postai utalvánnyal a „Székely Hirlap” kiadó hivatalának Maros-Vásárhelyre küldendő.

Maros-Vásárhelyt, 1872. december 23-kán,

teljes tisztelettel
Wittich J. könyvkereskedése
lapkiadó.

Maros-Vásárhely, jan. 10.

Ha szent István koronája királyhágóu inneni birodalmi részén széttekintünk, egy földrész tűnik fel kidomborodó jelentőséggel. És ez — a Székely föld. Már a fekvése e földnek, mindig ellenséges indulatú népekkel szembe a határszéleken, a természettől védőfalként felállított hegylánczat alatt, bennső területén is sűrűn kimelkedő hegyeivel, dombjaival, mint megannyi hátyaival egy a természettől kiállított védműnek, egy ily fekvése sa játságosan tünteti fel e földet.

A nép, mely e földet lakja, az erős székely nemzet, férfias, bátor természeténél fogva, teljes összhangzásban van a földel, melyen lakik. Mindkettő, félreismerhetlenül, védelemre idomított és képes.

S van a hegyeknek, bárhol is, Észak-Amerikában, Cserkeszthonban, Schweizban ép úgy, mint a Székelyföldön, valami nemes tulajdonuk, mely szerint azok közt a szabadságérzet sokkal könnyebben és biztosabban ver gyökeret, gazdagabban tenyész, s tartósabb étellel bír. Hiszen még Frankhonban is a történelem lapjain oly fényesen feljegyzett Jean Cavalier szabadság harcza, s annak folytán a hirneves francia tábornagy Villars-nak egy porfiu általi megaláztatása csak is a hegyek segítségökkel lön lehetséges.

A székely nemzet egész életét a szabadság iránti forró szeretet jellemzi. Ezért életet, vagyont áldozni mindég kész volt. Tudjuk mit tett Bátori Zsigmond felszólítására ennek a török postával szembe élt legválságosabb perczében. Ismeretes minyájunk előtt, miként küzdött Mihály Vajda mellett Bástával szembe Miriszlónál élet-halal harcot. S mind ennyi tettleges készség és áldozat a kiválóan Mihály vajdától nyert alkotmányi kedvezményekért.

Hegyei, melyeken és melyek közt élt, s tiszta léget szívott; vérmérséklete, melyet őseitől örökölt, vagy a kettő együtt volt a szabadság szeretet kiapadhatlan forrása e derék népnél? a feltett vitázni nem feladatunk. De hogy ez a becses érzés vérevel együtt lüktet férfias ereiben, az aztán elvitázhatlan valóság. S e tulajdonát uralkodói is minden időben annyira ismerték és méltányolták, hogy — ezt kielégítendő — a székely nemzetet a magyar és más nemzetiségek feletti szabadalmakkal ajándékozták, oly annyira, hogy Verbőczy — Decr. Trip. III. 4. — Nobilis privilegiati-na nevezé enemzetet. Dissimili pentus Lege et consuetudine gaudentes. Kiváltságos nemesek, a kik egészen más törvény- és szokással bírnak.

Van még e nemzet jellemében egy vonás, mely, ha a szabadságérzeten túl talán nem is tesz, de avval egy színvonalon áll; és ez: a resignatio, mely szerint magát bármily helyzetbe öntudattal beletalálta. Így, midőn a védelem könnyítésére, s még is biztos szervezésére, a határszélek védelmét hiv kezeire bízták, kiolvasta, ki hallotta, hogy a székely katona hivségét, vi-

vitézségét megtagadva, valaha áruló lett volna? Sőt kötelezettségénél, — mely szerint fegyvert hordozni csak is a birodalom határain belül volt köteles — többet tett, miután az Nápolesonali hadjáratban idegen földet öntözött hív vérével, s vitézségét történelmileg elismert fényben tűntette ki.

S hogy a multban ne barongoljunk, napainkban is, midőn a kor kívánalma szerint idomított egyöntetűségért, az újabb szervezésbe — tekintet nélkül önálló és alkotmányára, merőben eltérő több százados szokásaira belőn olvasztva, a vagy csak egy panaszos, vagy zúgolódó szót emelt-e? Adta-e még valaha egy nemzet az ön megtagadásnak, az önzéstelenségnek ily magaslatos pozitív jelét?

Dicső, nemes keblű nemzet, mely a haladó idő intő szavát megértve, s az alkotmányos törvényes intézkedésnek engedelmeskedve, a gazdagon dotált kiváltságos multal szakít, s a humanus kór szellemével szövetkezik!

Egy ily nép kétségen kívül megérdemli, hogy a magas kormány ép abban a mértékben ajándékozza meg kiváló figyelmével, a melyben e nemzet tanúsítja a birodalmi jóllét érdekében tett leges áldozatkészségét.

Dobolyi Sándor.

Jogi rovat.

A helyi Jogász-egylet igazgató választmánya folyó január 8-án tartotta meg rendes havi gyűlését, melyen a mult ülés jegyzőkönyvének megállapítása után, a Jogász-egylet, mint a „Székely Hírlap” tulajdonosa és utóbbiak szerződés folytán kiadója, nemkülönben a kiadó és nyomtató közt fölmerült különbözetek és számlási eltérések kiegyenlítése iránt adandó javaslatát és a kiegyeztetés megkísérlése végett a multkor héttagú bizottságot küldötte újból ki.

A felolvasott pénztárnoki számadás tudomásul vétetett.

Továbbá felszólalás folytán a gazda útasított fog, hogy az egylet rendes helyiségében a szükséges író és világítási szerekről maga idejében gondoskodik, s a kellő intézkedéseket tegye meg a végből, hogy ottan a szak-

osztályok tanácskozása, s általában az egylet működése fennakadás nélkül és sikerrel történhessék.

Alapítótág méltóságos idős gróf Teleki Sámuel urnak azon ajánlata folytán, hogy a kijelölendő hírlapokat és folyóiratokat az egylet használatára saját költségén megrendelni kész, a kiküldött bizottság által javaslatba hozott külföldi folyóiratok és szaklapok közül az alábbiak megrendelésére határozottat nevezett gróf ur felkérte: „Allgemeine deutsche Wechselrecht,” évenként 4 füzetben; a hetenként háromszor megjelenő „Berliner Gerichtszeitung,” a „Wochenblatt für merkwürdige Rechtsfälle” és a „Zeitschrift für Gesetzgebung und Rechtspflege in Preussen” című folyóiratok Lipcséből illetőleg Berlinből.

Miről a nevezett gróf ur ó méltósága külön intézkedésben értesített fog, egyszerűsödött arra is felkérte, hogy a Teleki-könyvtárból az egyletnek hasonlólag használatára bocsátott Récsi Emil-féle könyvgyűjteményhez tartozó műveknek bekötötése és lajstromoztatása iránt is intézkedni sziveskedjék.

A m. k. semmitőszék elvi jelentőségű határozatal az örökösödési eljárásra vonatkozólag.

Az örökösödési eljárás körül felmerülő azon fontosabb kérdésekre nézve, melyek iránt az első folyamódású bíróságoknál eltérő gyakorlat fejlődött ki, a m. kir. semmitőszék az igazságügyminiszterium megkeresése folytán 1872. évi szeptember hó 10-én tartott teljes ülésében következő irányadó elveket állapította meg:

1. A kir. járásbíróságok a p. t. r. t. 37-ik §-ának harmadik és az 562. §. második kikezdése, úgy az 1871. évi XXXI. t. czikk 15-ik §-a alapján a törvényszék székhelyén kívül előforduló mindenemű halálcaseknél, tekintet nélkül arra, valjon a hagyaték kizárólag csak ingó vagy egyszerűsödött ingatlan vagyomból is áll az előleges intézkedések megtételére, következve az egyes ségnek a p. t. r. t. 585. és 586. §§-ában előírt előleges megkísérlésére is illetékesek, az egyesség nem sikerült esetére azonban az érdemleges teendő, jelesül az 594. §. vagy 587. §. szerint szükségessé vált perre utasítás, avagy a p. t. r. t. 583. §-ában szabályozott sommas osztály, midőn a hagyaték ingatlanokból is, vagy kizárólag csak ingatlanokból áll valamint az 590. §. esetében is az osztály megtétele és az örökség átadása a törvényszékek, illetőleg a p. t. r. t. 37-ik §-a szerinti birtok bíróságok hatásköréhez tartoznak. Egyébiránt önként értetődik, hogy az említett birtokbíróságok közé az 1871. évi XXXI. t. czikk 24. §-a értelmében az igazságügyminiszter által telekkönyvi hatósággal felruházott járásbíróságok nem sorozhatók: Továbbá már a felosztott városi törvényszéknél befejezetlenül visszamaradt hagyatéki ügyek átadása alkalmából felmerült ille-

tőségi összeütközés folytán imondatott, hogy a törvényszékek székhelyeit képző kir. vagy rendezett tanácsú városokban előfordult halálcaseknél a p. t. r. t. 562. §. második kikezdése, és az 1871. évi XXXI. törvényczikk 18. §-a a) pontja alapján, mely szerint a fenállott városi törvényszékek helyébe az azok illetőségéhez utasított ügyekre nézve a királyi törvényszékek léptek, az egész örökösödési eljárásra kizárólag és kizárólag csak a törvényszék, jelesül pedig a p. t. r. t. 583. §-a szerint sommas osztály megtételén azon esetben, ha a hagyatéki ingatlanok egészen más törvényszék területén lennének, mint a melyek székhelyén a halálcase történt, a birtokbíróságot gyakorló törvényszék tekintendő illetékesnek.

A p. t. r. t. 580-ik §-ában szabályozott hirdetményi eljárás mint az az 578., 579., 581. és 582. §§. melletti oldaljegyzékek összevetéséből is kivehető egyedül az önképviseltre jogosult örökök között bíró beavatkozás nélkül létre jött osztályos egyességekre vonatkozik, ellenben akkor, midőn az örökösödési eljárás az 565. §. rendelkezéséhez képest meginttatott és keresztül vitetett, a fenebbi 580. §. alkalmazása sem az 583. és 586., sem az 586. §. esetében nincs előírva és annál kevésbé szükségeltetik, mivel a netlán ismeretlen tartózkodású örökök hirdményi beidézésről már az 579. §. rendelkezik.

A törvény ekénti értelmezéséből önként következik, hogy a p. t. r. t. 589. §-ában az 580. mellőztével az 581. §-ra való hivatkozás egyedül az örökösödési eljárásnak az örökök nevére leendő bekebelezésének hivatalbéli eszközzésére értendő; hogy tehát ha a tárgyalás hivatalos eljárás közben, valamely járásbíró előtt jött létre, ugyanaz köteles az iratokat a birtokbíróshoz a bekebelezetés eszközzése végett, hivatalb. betérjeszteni.

A p. t. r. t. 562. §. utolsó tételének értelmében és a 37. §. világos rendelkezése szerint, az örökösödési perek minden kivétel nélkül a törvényszékek alá utasítván, ugy szintén tekintettel a 63. §. a) bejára, melynek értelmében a 300 lrt értékén túl nem hadó tárgy iránti keresetek csak akkor tartoznak sommas eljárás alá, ha külön ügybíróshoz utasítva nincsenek. A törvény oly magyarázat, hogy az örökösödési perek, ha a tárgyalás értéke a 300 forintot túl nem halad, sommas eljárás alá tartoznak minden alapot nélkül, tehát az örökösödési perek az utobb említett esetekben kizárólag a törvényszék illetékessége alá tartoznak.

— A berlini törvényszéknél a napokban lefordult azon eset, hogy a felperes készen nyilatkozott az eskü letételére, de midőn ezt lek. ellet volna tenni kívánta, hogy megengedessék neki kalapját feltenni, mivel ő Mózes vallású, és vallásának szabályaival elemezik

TÁRCSA.

Az ismeretlen.

Az „Indépendance Belge” után.

Dobolyi Sándor.

(Folytatás.)

Száraz tiszta idő volt. A „Fehér” utszából, a hol Francine lakott, a boulogne-i utszáig, melyben tartott Thecla egy kis szállást, csak egy néhány lépésnyi távolság volt. — Ő talán beteg? — mondá Fernand, mikor kezét a csemetyű kötéjére tette.

— Fájdalom!

Ekkor elváltak egymástól. Vaclair ur az utszán maradt. Azután kevéssel világos látott fényleni az ablak függőnye megett, mely veres redőkben hullámzott. Tehát azon veres redők megett, abban a világosságban él az, klről folytonos gondolkodás őt annyira elfoglalja? Francine könnyű, szomorkodás, nem eléggé jelzik-e, hogy annak a nőnek egész életfolyama egy regény? Honnan jött? Mit tett? — Ez a Thecla név, melyet felvett neki oly édesen hangzott. Halkal kimondotta egy párszor a két szót. Nem volt képes felfogni, mi tudta őt e perczen azon ismeretlen házhoz úgy odakötni; s tovább is jó darab ideig mintegy leszegezve állt ott. Legkisebb mozzanat se hallzott a szobából; a komor homlokzatán semmi egyéb nem volt látható, mint egy lámpa pirosszínű visszasugárzása, mely előtt közbe-közbe egy árnyék vonult el. Francine volt-e az, vagy Thecla? Egyikre, mint a másikra reszketve gondolt. Azonban, ha Sernay asszony őtet Saint-Jean-de-Luz-ban megértette volna, ma egyesítve lennének; és — sajátságos! egy határozatlan öröm lepte meg arra a gondolatra, hogy az egyesülés nem létesült.

Másnap, valamivel jobbkor, mint rendszeren szokott La Reynière asszonyhoz ment. — Ujságot hozok, így köszöntött be Vaclair ur.

— Sernay asszony férje-e az, a ki nekem azt hozza?

— Nem; de most már megfogtam.

— Mit? kit?

— Őtet! a másikat, az ismeretlent.

— Ah! tehát valahára a személy és név.

Fernand kissé elpirult.

— Ha ön, így folytatá a derék nő kissé gunyos mosolylyal, egy kevés bölcsességgel birna, visszatartoztatlanul távoznék egy barlangokkal gazdag hazába, és ott nagy kövecs és csont takarmányt gyűjtene össze, s lenne egy hosszas időre nyuló munkára elég anyaga. Ön gunytárgyává lett.

— Mily esztelenség! egy szóért, melynek nincs értéke!

— Hadjuk a szavakat, s tegyük fel, hogy én csalódtam; mi az ön terve?

— Az nagyon természetes: látni a kérdésben levő személyt, s számolni magamnak azon viszonyról, mely közte s az általam róla alkotott közt van. Tudományos kérdés, melybe egy buzaszemnyű önszeretet is vegyül.

— Ez mind nagyon is ártatlan dolog. Ön tudja azt a közpéldabeszédet: Ne hidj a jóakarataknak; a pokol azzal van kiköveztve.

Fernand La Reynière asszonytól Sernay tsszonyhoz ment. Ő ép akkor ment haza, s elfáradva lenni látszott. A társalgás természetesen azon foglalkozások körül forgott, melyek Francinet lakásától távol tartották. Barátneje felette rosszjót töltött. Reggel óta még is valamivel jobban volt; ép ennek köszönhetette Francine, hogy távozhatott. — De hát mi baja? kérdé Fernand.

— Nálja a lélek felemészttette a testet. Egy tűz lángol benne, mely őt szinte megsemmisítette. Ma már egy veszélyes megbetegség fenyegeti. A jelek nagyon is ijesztők; azonban nekem úgy tetszik, hogy az ő természetében van valami szívósság, mely reám nézve némi reményt nyújt. Theclát sok keserűség érte.

— Férjezett volt-e?

— Az volt.

— És így most özvegy? mondá Vaclair ur egy bizonyos nomével az élénkségnek.

Csak néhány hét óta. Az én szegény Thedamélete egy valódi regény. Ön, ki az ő bizalmas nyilatkozatát olvastából átértheti, mi lehet az ő óhajta. S ha hatalmában lenne lefolyt éltét újra kezdeni, én nem tudom, hogy valjon változtatna-e azon valamit. Nem ismertem még te-

remtményt, a ki a természetből oly pazarolva lett volna tehetségekkel ajándékozva.

Benne minden csábító: tekintete, csengő harsz kezejárása, menése, mosolya. Szerencsétlenségére, a ki pazarul ajándékozott tulajdonok képtelensége után hászták őt. Semmi se használt nálla, se a jó tanács, a tapasztalat, úgy lehet őt képzelni, mint egyet azon m darak közül, melyek messzebb repülnek, mint a medd az emberi szem elhat, s mindig újabb láthatart keresne. Ő még haldokolva is nem veszt semmit se bátorságából elvégre, majd megitélheti őt önmaga.

— Tehát meglátandom őt! kiálta Fernand örömben reszketve.

— Ugy van, én már szóltam neki önről s azon különös véletlenről, mely az őn kezébe játszotta az általa festett arcképet. Mosolygott s vágyik őt megismerhetni.

— Rendelkezésére állok.

Sernay asszony habozott, azután Vaclair urra tekintve: Ez ép annyit tesz, mint a tüzzel játszani, de ha az őn megjelenése némi vigasz és könnyedséget okozand neki, elvállalom a felelősséget.

— Akarja-e ön, hogy inneni távozásom után a városi előjáróshoz menyek? akkor egyenesen oda futok.

— Csak későbbben, egy-két hó múlva, mikor esendesebb hangulatban leendek.

Vaclair ur a Francine kezére hajolt, s megcsokolta. Őn hát végre mégis beleegyez?

— Miért akar ön engem rászédni, engem, ki önt soha meg nem ezaltam? Ön nekem azt mondotta, hogy szeret engem, én hiszek önnek. Azonban, ha én ma önek hiszek, miután Saint-Jean-de-Luzban haboztam, az onnan van, mert most sokkal világosabban látok magam körül. Thedának egyetlen szava világosított fel.

— Ezt én megfogom köszönni az ön barátnéjak.

— Várjon ön kissé a hálálkodással. A mi nélem hiányzik: tűz, hegyesség szenvedély, vagy legalább az jándék: azokat jól kifejezni, az nálla nagy bölcségekben van meg. Érzem, hogy engem bár ki is inkább fogna szeretni, ha egy vagy két év alatt már előbb szeretett volna.

És akkor nyájasan kezdett nevetni.

(Folyt. köv.)

az esküt fedetlen fővel letenni. Hosszabb tanácskozás után azonban a bíróság nem adott helyet ezen kérelemnek, és midőn felperes ragaszkodott ahhoz, hogy csak fedett fővel teszi le az esküt, a törvényszék őt eskü megtagadónak jelentette ki. Ezen határozat indokainak kihirdetésénél arra utalt a törvényszék, hogy az 1869. márcz. 15-diki törvény által a zsidók esküvételénél minden régebb külön formalitások általában meg vannak szüntetve és így ezeknek tekintetbevétele az egyeseknek em engedhető meg.

— Az angol eskütszékek fölfogás módját igen jellemző két tárgyalást közül a „Times“ és Daily Telegraph“ Az egyik Chirgich Eliza esete, a kit Mr. Caouon a szegényügy felügyelője november 13-an éjjel durván elutasítot részegnek állítván, — s mivel a hideg eső éjjel megfázás miatt a szegény nő gyermeke meghalt, az eskütszék Mr Cannont 12 havi nehéz munkával súlyosbított börtönre ítélte. A másik eset a strickoló gázmunkások ügye volt, kik legnagyobb részt állomásuk elvesztésére s 8—12 havi súlyos börtönre ítéltettek.

Martinuzzi emlékezete.

† 1551. december 17-én.

Vonatkozással M.-Vásárhelytől 1872. december 17-én tartott gyász isten tiszteletre.

1551. december 17-ke gyászbetűkkel jegyeztetett fel Alvincz története lapjaira.

A félig romjaiban álló és jelenleg a gyula-fehérvári káptalan hitsorsassa iránti kegyeletéből zsidó haszonbérlo kezeibe még inkább pusztuló alvinczi Martinuzzi kastély, ura orozva lett meggyilkoltatásának gyászosz színtere volt.

A történet csak annyit jegyzett fel e szomorú eseményre nézve, Martinuzzi Frater György 1551. december 17-én az alvinczi kastélyban orozva meggyilkoltatott.

Ki volt Martinuzzi? Hol született? minő szerepet játszott, s az események, melyek neye emlékéhez vannak kötve, hogy alakultak, s hogy fejlődtek le? ezekről, ha birunk is adatokkal, azok mindenesetre olyanok, melyek vagy kétes szóhagyomány, vagy a nagy férfiúról hiányosan, s tán alig is emlékező historiai tételek nyomán fűződnek.

A mi Martinuzzi politikai szereplését illeti, az kora váltságaihoz mérten nagyszerű. Martinuzzi nem volt a sors játszi labdája, hanem kegyencze, a mely őt a kályhafüti rongyokból kivetkőztetve, érseki bitorba öltöztet; s ez még mind hagyján, de a furfangos politika felkent mestere tudta akkor Európa két legnagyobb hatalmát saját céljai szerint felhasználni; s messze belátó terveivel, ha ma a török hatalmat tartá sakkba, holnap a német császár tulkapásait semmisíté meg. Innen a balvélemény, mely őt a papot, mint politicus elítélé, amde azok, kik helyet adtak a balvéleménynek megvizsgálták-e a viszonyokat, melyek közt forgott? vagy csak, mint papot az erkölcsi kötelességek mulasztásáért, illetőleg azoknak a politikai szereplés általi háttérbe szorításáért ítélték el?

Korunk papjai kevésbbé lesznek azutó kor által hasonló szereplések miatt elítélve, s habár nem is fogytunk ki a Martinuzzi féle politikusközből, az Európai politikai levegő sokkal kényesebb, minthogy azoknak életet háfár kört nyujtana. Erre elég példát mutatott a Napoleoni korszaki

Ezzel azonban korántsem akarjuk a Martinuzzi-ról tett balvélményt táplálni. Martinuzzi, a XVI-ik századnak volt politikussa, s mint korának legnagyobb férfi, a hazai történelemben egy oly korszakot alkotott, mely méltó arra, hogy Erdély történetkönyvében egy lapot foglaljon el.

Mi röviden még csak egy pár tételt sorolunk el. Martinuzzi György tót eredetű Utisenich szegény család gyermeke, kit Zápolya János Tótországból vett magához, s emelt nagy-váradai püspökké. Később kincstárnok és a királyi egyik gyámoka.

Ezen minőségben látjuk őt a gyenge ingadozó Izabella mellett, hatalmas kezébe tartva az ország kormányát s alakítva kora eseményeit saját tetszése szerint, míg végre a belviszály három részre szakítá az ország kormányát t. i. Petrovics Péter a királyné rokona a Bánátot, Szöcs Lénárt a kassai kerületet, Martinuzzi pedig Erdélyt kormányzá. Azonban Martinuzzi politikai szereplése még csak az 1542-ik év után kezdődik, s mentől inkább közeledék kormányzási nagyságához, annál inkább közeledék a szomorú vég, mely őt a nagyon a szédületes magasságból porba sújtá. S míg Izabellát Szoliman vette pártfogás alá, addig Martinuzzi némi összeköttetésbe Majath Istvánnal, ki később 10 évi fogság után Konstáncz-nápolyban halt el, Erdélyt I. Ferdinand kezére juttatá.

Ezen körülménnyel Izabella kora végkép lejárt, s habár az 1556-ba Maros-Vásárhelytől tartott országgyűlésről küldtek is követet Izabella visszahozására, a felmerült események véres nyomokat hagytak a hazai történetben, s hosszas évek viszálymagvát hinték el, ugy Izabella és Ferdinand, valamint a hatalmas Szoliman közt.

De térjünk vissza Martinuzzihoz:

Martinuzzi Erdélyért Ferdinand által az esztergomi érsekségre emeltetett és Erdély kormányzásával bízott meg. Ezen körülmény szolgáltatott alkalmat az erdélyi német hadserget vezető Káztaltnak Martinuzzi ellen táplált boszuját titkon végrehajtani. Ugyanis azzal vádolta Martinuzzit, hogy a fogságba esett Valmenes török béget a császár akarata ellenére szabadon bocsátá, s így mint a törökhöz szitót, alvinczi kastélyában Ferrári szolgája által meggyilkoltatá.

Martinuzzi hullája hetekig hevert az alvinczi kastély udvarán, míg a gyula-fehérvári papok azt Alvincz dél-keleti oldalán emelkedő dombra eltemették. Sirját nem ékíti márvány, s az egyszerű kőkeresztről is a hosszú századok sora lemosta azon sokat jelentő mondatot, melyet a meggyilkolt szobájába találtak szénnel a véres padlózátra írva: Omnibus moriendum est.

Bacsilla Elek.

Fővárosi levél.

Pest, jan. 7. 1873.

Ez évi első levelemben hagyjuk pihenni kissé a politikát, melylyel foglalkozni később ugy is elég alkalmunk leend. Elmélkedjünk inkább röviden szokás szerint az ujévről.

Az előadás tehát kezdetét vette, már a függöny fel is gördült, a játszó személyek egy része meg is kezdete szereplését; de vajh ki tudná megmondani, hogy tragedia, comoedia, dráma vagy bohózat fog-e lenni a darabból? mert itt hiányzik ám a színlap, mely legalább némi csekély előleges fölvilágosítással még is csak szokott szolgálni.

Azonban, valamint színházban a jól mulatás vagy finomabb élvezet reményével szoktunk meüni, ugy az élet eme ki tudja hány ezredik évének előadására is jelenjünk vidám kedélylyel és szép reményekkel meg; anynyival is inkább, mert ha jól meggondoljuk a helyzetet, ugy fogjuk találni, hogy mi nem is csak mint néző közönség jelentünk meg az előadásra, hanem egyszersmind saját szereppel is birunk és színészek is vagyunk azon nagy darabban, melynek czime:

„Az 1873-ik év.“

Azért szives olvasók, a kik vagytok gazdagok és szegények, nagyok és kicsinyek, urak és szolgák, férfiak és nők, szülők és gyermekek, — kérlek gondolatot meg, hogy ti nem csak néző publikum vagytok a nagyvilág folyásában, hanem egyszersmind játszó színészek is, kiken minden mások szemei függenek, s kik épen ugy alá vagytok vetve mások szigorú kritikájának, mint ti szeretitek másokat megbírálni — bizony sokszor épen nem önzés nélkül.

Még egyet, ismeretes a szentkönyvből a talentomok története, melyeket a szolgák nem egyenlő számmal nyertek; így az ember is Istentől vagy a természetől nem egyenlően részesült az adományokban s azért az erkölcsi igazsággal homlokegyenest ellenkező volna, ha egyenlő munkát és áldozatokat követelnénk egyesektől; oh nem! hiszen hol pl. anyagi áldozatról van szó, ott a koldus asszony fillérje épen oly kedves és becses, mint a gazdagnak csillogó aranya!

Ne vegyétek rossz neven szives olvasók, ha én, kit ti valóban nem is ismertek, de kinek jóakarattjáról már a mult év folyamában meggyőződni alkalmatok volt, egy arany kívánsággal zárom be hozzátok intézett emez első levelemet az ujévben: adja Isten, hogy mindnyáján oly körülmények között és oly tettekkel ékeskedve tölthessétek az esztendőt, hogy annak végeztével mindenkinek lelkiismerete tiszta nyugodtsággal, szíve édes meglepéddel s egész vajója boldogsággal telje legyen!

Jövő levelében tárgylagos és esemény felsoroló lesz.

Marosi.

Rózsa Sándor és társai elítéltetése.

A Szegedre delegált törvényszék tárgyalásaiból.

Rablás és rablógyilkosság.

Az 1855-dik évi őszén Rózsa a Ballangó Pataki Mihály és Ambrus Mihály társaságában, a legutóbb nevezetnek vezetése alatt fegyveres kezekkel s lóháton a vé

gett indultak meg, hogy lovakat szerezzenek, ha lopva nem lehet, rablás útján. Mikor a kis-zombori erdő melkén értek, ott egy lovakat legeltető férfival jöttek össze, ki állítólag egy pipa dohányt kért s e közben Ballangó Pataki Mihály lova kantár szarát megfogta, mire ez az említett embert pisztoljával lelőtte.

Rózsa Sándor körülményes előadása, tekintve az ifju Lovászi Istvánont végrehajtott gyilkosság körülményeit, kétségen felül helyezi, hogy a lelőtt ember, kit Rózsa Sándor „csanádi jáger“ nevénevez, ifju Lovászi István volt.

Miután Rózsa Sándor azon mesészerű előadása, hogy ő a gyilkosság végrehajtása miatt társaitól elmaradva, s azután azok által végképen el is hagyva lett volna, hitelt nem érdemel s miután az igazságot minden valószínűség szerint azon okadatolható felfedés látszik tartalmazni, hogy Rózsa Sándor a gyilkosság végrehajtásánál szintén jelen volt; ezeknél fogva az ifju Lovászi Istvánon végrehajtott gyilkosságban Rózsa Sándor, mint bűnsegéd jogszerűen vádolható.

A gyilkosság végrehajtása után Rózsa Sándor és társai előbb Szajánba Kis Péterhez, azután a bocsári pusztára Horváth Istvánhoz mentek, honnan Veszélka Józsefet az akkor is futóban levő betyárt magukhoz véve, a tervezett rablást végrehajtandók megindultak. Ambrus Mihály vezetése alatt a bocsári földön egy istálóra törték, s az ott levő 5—6 német embert megjelenésök által meczzanásra is bátoratlanokká téve, 8 lovat erőszakkal elhajtottak, a lovakat aztán Láda János farkasházi pásztorhoz hajtották, a kinél azokra vevőkül Pál Sámuel és Pétercz János, Rózsa Sándor szerint Bazsa Mihály jelentkezett; Pál Sámuel a maga részére vásárolt két lovat állítólag Szépe Józsefnek adta tovább.

Ambrus Mihály tagadja, hogy ő akár a gyilkosságánál akár a rablásnál jelen lett volna, sőt tagadja azt is hogy akár Rózsa Sándort, akár Ballangó Pataki Mihályt vagy Láda Jánost ismerte volna, avagy ösmerné.

Az őt igen jól ismerő Rózsa Sándor és Láda János ismerésének tagadása azonban, valamint a Rózsa és Láda határozott vallomása, s jelenleg is több büntett miatt vizsgálat alatt állása törvényszerűen indokolják: hogy nevezett Ambrus Mihály a tárgyalt gyilkosságban bűnsegédként és a rablásban közvetlen tettesként szerepelt.

Horváth István beismeri, hogy Rózsa Sándor és társai nála, mint ismert rablók több ízben megfordultak, Rózsa Sándor vallomásából továbbá kitűnik, hogy a rablásra is tőle indultak el, sőt Veszélka Józsefet az akkor is futóban levő betyárt szintén tőle vitték magukkal. Ezek nyomán Horváth István rablókval való czimboráskodásban kétségtelenül bűnös.

Ifj. Lovászi István hullája az 1855-ik évi nov. 18-án a kis-zombori erdőhöz közel 132 ölnyre a vadászháztól egy tarlón találtatott meg, a hullán talált sértések löfegyverekkel okoztaknak s föltétlenül halálosaknak bizonyultak, azon körülmény, hogy ifj. Lovászi István a sértések közül egyet a fején egyet az oldalán szenvedett, továbbá, hogy szakértőleg constatatott, miszerint a lövés nem távolabbról, mint egy fél lábról intéztetett bizonyítja egy részről, hogy ifj. Lovászi István és a tettes közt viaskodás folyt, másrésztől, hogy a lövés határozottan ölési szándékkal tetetett, idősbb Lovászi István, tanusítja, hogy ifj. Lovászi István azon helyre, melyen meggyilkolva találtatott, jószágokat s különösen lovakat legeltetni ment.

Azon időben a gyilkosság tettesekint Csejtei Antal kis-zombori urasági vadász lón terhelve, azonban ellene a további eljárás megszüntetett, míg végre a szegedi várban megejtett vizsgálat folyamán, a valódi tettesek kiléte kinyomoztatott.

A tárgyalás folyamában Horváth István szót kérvén talán azt akarta mondani, hogy ők gyermekek 11-en voltak s nagy nyomorban éltek, azonban egy kissé elcsuszván a nyelve azt mondta: hogy néki tizenegy anyja van, mi hangos derűtségre szolgáltatott okot

— Rózsa Sándor a haramia király, mint magát nevezni szokta és társának bűnperében m. hó 24-én ki-mondatot az ítélet: Rózsa Sándor 32. büntényért, melyek-több, mint százezer forint kárt tett életfogytiglani. Veszélka Imre szegedi kereszmáros 42 büntényért, köztök 16 tolvajság, 22 rablás, 1 gyilkosságért 15 évi. Csonka Ferencz szegedi napszámos 30 büntényért 12 évi, Rózsa András, Sándor testvére szegedi pásztor, 21 büntényért 10 évi, Schwab Herman József házoló zsidó 10 évi börtönre ítéltettek el. Ugy a királyi ügyész, mint vádlottak felebbezték.

Legujabb posta.

— Pest, január 8. Mihajlovichon kívül még Molinari is felett Pestre hiva. A kormány aregnicolaris deputatiónak egy kidolgozott programot "szándékszik adni, mely annak vezérfonalul szolgáló eljárásában.

— Páris, január 8. Jól értesült forrásból eredő londoni tudósítások szerint, Napoleon egészségi helyzetében tetemes rosszabbodás állt be.

— Versailles, január 7. Az „Agence Havas” szerint az első albizottmány tegnap Thiersnél egybegyűlt. Azt mondják, hogy Thiersnek a nemzetgyűlésben megjelenését elfogadták. E szerint Thiers a fontosabb ügyekben a nemzetgyűlésben megjelenhetik, s nézeteit kifejtetheti. Evvel az ülés be lett zárva, s a további tanácskozás másnap Thiers nélkül folytatott. Thiers és a Bizottmány tagjai közt a legőszintébb s legengesztelékenyebb viszony állt be.

A második Albizottmány elvben elfogadta a második kamra felállítását.

— Berlin január 7. Követek háza ülése. A Bismark herceg és Roon gróf beküldött irataik felolvasása után, melyek az államminiszteriumban elnöklési és Kammecke tábornoknak államminiszterré lett kineveztetésére vonatkoztak, áttért a ház a napi rendre, melyen a belügyminiszterium személyzete állt. A Lasker nyilatkozataival szembe, melyek a ministerium körében történt változásokra vonatkoztak, a következőleg nyilatkozott a belügyminister: Bismark herceg csakis a tehertől könnyebülés tekintetéből tette le a miniszterelnökséget s marad eddigi viszonyában a ministeriumhoz, melyben a gr. Roon forma szerinti miniszterelnökké lett kineveztetése által legkisebb változás se fog történni. A közönséget felkel világitani azon véleménynyel szembe mintha a ministerium megszűnése Bismark miniszterium lenni. A ministerium ezután is a Bismark szellemében fog eljárni. A Ház hát hagyjon fel a bizalmatlansággal, várja el a ministerium által kiadandó szabályokat, melyek megbizandják, mikép az a történelmi fejlődéstörvényt — melyet híven teljesíteni Poroszban multja s Némethon jövője által köteleztetik — fogja szemelött tartani. Virchow nyilatkozataival szembe Roon grofnak Kreis Ordnungra vonatkozó állását, valamint a miniszterium programját illetőleg ezeket modotta a belügyminister:

Gróf Roon a Kreisordnungot legközelebbi betervezésében megszavazta, s épen nem volt a felsőházi tagok szaporítása ellen. Az ő elbocsátása iránti kérése ki-rekesztőleg személyi volt, melynek elintézése után megmaradt a miniszteriumban. Programra ekkor nincs szükség, mikor a ministerium olyan marad, milyen volt.

Ezután a belügyministeri személyzet tárgyalatott; míg nem a határozathozatal képtelensége miatt az ülés be lett zárva.

— Maros-Vásárhely, jan. 11. Napoleon francia császár tegnapelőtt déli félegykor, Cislehurstban, orvosi hugykó operatio következtében meghalt. (Kelet magán társüggönye.

Bécsi tőzsdei árkelet

(januárius 8.)

5% metallique	66.05
5% nemz. államkölesön	70.10
1860. államkötvény	103.50
Bankrészvény	979.—
Hitelrészvény	336.—
London	108.75
Ezüst	107.—
Arany	5.20
Napoleon arany	8.66
Földteh. ment. kötvény magyarhoni	79.50.
” ” ” temesi	78.—
” ” ” erdélyi	77.—
” ” ” horvát-slavon	—.—

Felelős szerkesztő: DOBOLYI SÁNDOR.

HIRDETMÉNYEK.

(33)

6—*

Jó író-papírosak

kaphatók
jutányos áráért

Wittich József

ujjonnan berendezett könyv- és papirkereskedésében
Maros-Vásárhelyt.

Legfinomabb vastag levélpapír 100 db 8° 1 ft 80 kr.
Finom közep vastagsága 100 „ 8° 1 „ 50 kr.
Közönségesebb fehér és kékes 100 „ — „ 90 „
Különbféle színű, víz-

nyomásos 25 „ — „ 25 „
Többféle nagyságu és minőségű levél-
borítékok:

100 db 40, 50, 60, 80 kr. — 1 ft — kr. 1 ft 50 kr
1 kötés finom írópapíros 4 „ 50 „ 4 „ — „
1 „ jó, szép fehér papír 3 „ 80 „ 3 „ 60 „
1 „ közönségesebb papír 3 „ 50 „ 3 „ 40 „

Görgényi papíros mindenféle nagyságban
gyári árában.

Mindenféle nagyságu és finomságu

RAJZPAPIROK

ive 5 krajczártól egész 40 krig.

Másoló-papírok, mérnökszegek,
Faber- és Hartmuth-féle fekete- és színes író-
nok, különféle író- és rajz-aczéltollak nagyvá-
lasztékban, s minden egyéb író- és rajzeszközök.

jutányos áráért.

Uj naptárak 1873-ra.

Ugyancsak Wittich József könyvkereske-
désében Maros-Vásárhelyt kapható:

kolozsmegye-gyalui egyesbirája
által

a községi előljáróságok részére kiadott

UTASÍTÁS

községi bíróságokhoz utasított ügyek tárgyalása és
kezelése tárgyában

mintákkal

Ára 20 kr. — Postánküldve 26 kr.

(2)

2—3

Hirdetmény.

A maros-vásárhelyi takarékpénztár közgyűlése 1873. február 5. reggel 9 órakor a tanácsház nagy-teremében fog tartatni, melyre a t. cz. részvényes urak figyelmeztetéssel az al. szab. 42. §. első és 2-ik kikezdésére tisztelettel meghívattak.

Tárgysorozat

1. Elnök választás, és a közgyűlés megalkulása után a szavazati jog gyakorlása tárgyában bejelentett sérelmek rövid szóbeli el-látása.

2. Igazgatói jelentés a lefolyt üzleti év sommás eredményéről.

3. A számvizsgáló bizottság jelentése, kapcsolatosan a leltározó bizottság jelentésével.

4. A választmány külön előterjesztései, és evvel kapcsolatban a mult évi közgyűlésből a választmányi jegyzőkönyvek megvizsgálása és megbirálására kiküldött bizottság jelentése.

5. A kilépett, kilépendő és kisorsolandó választmányi tagok titkos szavazással megválasztása.

6. Számvizsgáló, leltározó, és választmányi jegyzőkönyvek megvizsgálása és megbirálására 5 tagu bizottmány megválasztása.

7. A tiszta jövedelem feletti határozás.

8. Írásba beadott indítványok, fellebbezések és kérelmek.

Maros-vásárhely. 1873. január 6-án

Az igazgatóság.

42. §. I. A szavazati jog gyakorolhatására megkivántatik, hogy a részvényes nagykorú önjogosult, feddhetetlen hírű, s hogy részvényei a részvényesek főkönyvében legalább egy hóval az illető közgyűlés előtt saját nevére beírva legyen.

2. Minden részvényes és meghatalmazott, ki a közgyűlésen résztvenni és szavazni kíván: tartozik részvényei, meghatalmazása és a részvénykönyv alapján, az őt illető szavazatok számáról kiállított igazoló jegyet a közgyűlés előtt két napon és annak megnyitáig az intézet helyiségében, az intézeti jegyzőtől kivenni.

(5)

25—26

VICTORIA biztosító társaság Kolozsvárt

(alapítva 1865-ben)

melynek biztosítéki alapja az 1871-ki zárlat szerint törzs- és tartalék tőkében s évi bevételekben

öt milliót

halad, köztudomására hozza, hogy az idei

takarmány és gabona biztosítási üzlet

megnyilván, ezen osztályban vágó minden biztosítási ajánlatok elfogadtatnak.

Biztosíthatók pedig tűz ellen mindennemű takarmányfélék és gabonák, szabadban vagy fedé alatt, boglyákban asztagokban vagy magtárban. Elcséplés után a biztosítás a magra és tovább folyha az iránt jelentés tétetett.

Az épület biztosítási osztálynál kiváló figyelembe ajánltatnak a „Victoria” által életbe léptetett,

„Irsas-, árva vagyon- és egyházi biztosítás”

mire nézt külön, rendkívül kedvezményes, díjszabások vannak megápitva.

Házi berendezések, mint: bútör, fehér-, ágy- ruha nemű stb. különös kedvezményben részesülnek a biztosításnál.

Ezekon kívül is biztosítás nyújtatik mindennemű lak- és gazdasági épületekre: gyárookra, mal-mokra, vasúti építkezésekre, kereskedelmi raktárookra, boltokban levő cikkek, nyers és feldolgozott anyagokra stb. tűzvillámesapás-, rombolás- robbanás és kihuzczolkodás veszélye ellen.

Egyszersmind felhivatik a t. közönség életbiztosítási ajánlatait is a „Victoria”nál tenni meg, mely minden irányu módozatában a legnagyobb előnyöket nyújtja.

Bővebb felvilágosítással, átnézeti könyvekkel, a díjak iránti tájékozással szolgálnak a társasági felügyelők s vidéki ügynökségek.

a „Victoria” biztosító társaság vezérügynöksége Kolozsvárt:

Wagner.

Szász.

Szöllősi Sámuel, a „Victoria” főügynöke.